

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
v é g z é s e

Gfv.VII.30.116/2017/5.

A tanács tagjai: Farkas Attila	a tanács elnöke
. Bajnok István	előadó bíró
. Csőke Andrea	bíró

A felperesek:

A felperesek képviselője: Dr. Léhmann György ügyvéd

Az alperesek:

Az alperesek képviselője: Dr. Bencze Béla ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I. és II. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla, 4.Pkf.26.457/2016/2. számú végzés

Az elsőfokú bíróság neve és az eljárás száma: Balassagyarmati Törvényszék, 25.P.20.798/2015/4. számú végzés

Rendelkező rész

A Kúria a II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasítja.

A Kúria az I. rendű felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja.

A jogerős végzést hatályában fenntartja.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesekkel 2007. szeptember 4-én megkötött deviza alapú kölcsönszerződés alperesek számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító II/3. pontja tisztességtelen, ezáltal semmis. A szerződés egyéb rendelkezéseinek érvénytelenségét nem állították.

Az első- és a másodfokú határozat

- [2] Az eljárás felfüggesztését és a felülvizsgált elszámolás bejelentését követően folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróság végzésével a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasította, és a pert megszüntette a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. tv.) a 39. §-a alapján.
- [3] Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a kereset kizárólag olyan szerződési kikötés érvénytelenségének a megállapítására irányult, amelynek tisztességtelensége vonatkozásában a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban DH1. tv.) 4. § (1) bekezdése megdönthető vélelmet állított fel. E vonatkozásban a Fővárosi Ítélőtábla jogerős döntést hozott, és a jelen per alpereseinek az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötés tisztességtelenségére vonatkozó törvényi vélelem megdöntése iránt előterjesztett keresetét elutasította. E kérdés ezért újabb perben vitássá már nem tehető, ezért a per megszüntetésének a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 157. § a) pontja alapján - tekintettel a Pp. 130. § (1) bekezdés d) és f) pontjára - is helye volt.
- [4] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Végzése indokolásában hangsúlyozta, hogy a kereset tárgyát képező szerződés támadott szerződéses kikötésének érvénytelensége tárgyában bírói döntés már nem hozható, mivel DH1. tv. 4. § (1) bekezdése megdönthető vélelmet állított fel az egyoldalú szerződésmódosítás jogát szabályozó szerződéses kikötés tisztességtelensége mellett. E törvényi rendelkezésből ex lege következik, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jog szabályozásának tartalmi fogyatéka az egész kölcsönszerződés érvénytelenségét nem alapozza meg, az érvénytelenség oka és terjedelme a továbbiakban nem vitatható. A felperesek kizárólag a kölcsönszerződésnek a kölcsön kamata és a kezelési költség egyoldalú megváltoztatásával kapcsolatos rendelkezéseinek érvénytelenségének a megállapítását kérték, amelyre a fenti törvényi rendelkezések alapján már nincs törvényi lehetőség. A per megszüntetését mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan alapította a Pp. 157. § a) pontja szerint a Pp. 130. § (1) bekezdésének f) pontjára.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [5] A jogerős végzés ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték a jogerős határozat hatályon kívül helyezését, és helyette a jogszabályoknak megfelelő, kereseti kérelmüknek helyt adó új határozat meghozatalát. Állították, a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának jogi alapja helyesen a Pp. 130. § (1) bekezdés b) és f) pontja. Kifejtették, hogy a felülvizsgálni kért végzés a fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) egyes cikkeivel, elsődlegesen a 6. és 7. cikkben írtakkal ellentétes, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210. § (3) bekezdésének, 213. § (1) bekezdés d) pontjának rendelkezéseit sérti. Hivatkoztak arra, hogy alaptörvény-ellenes a DH1. és a DH2. tv. számos rendelkezése. Álláspontjuk szerint kereseti kérelme érdemi elbírálása körében a bíróságoknak a vonatkozó EU-jogi rendelkezéseket és joggyakorlatot is figyelembe kell venniük. E körben előadták, az EU-jog fogyasztóvédelmi szabályait akként kell értelmezni, hogy - bár keresetük nem vitásan kizárólag a kölcsönszerződés meghatározott pontja tisztességtelenségének megállapítására irányult - a bíróságnak hivatalból, azon sui generis jogkövetkezmény levonásával kellett volna vizsgálnia a kölcsönszerződés egyéb rendelkezéseinek tisztességtelenségét is, hogy a tisztességtelen feltétel nem jelent kötelezettséget a fogyasztóra nézve. E körben hivatkoztak a Fővárosi Ítélőtábla 5.Pf.21.699/2013/4. számú határozatában kifejtettekre. Állították, a devizahitel tárgyában hozott törvények nem alkalmazandóak, mert az uniós jog elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben. A jogerős végzés amiatt jogszabálysértő, mert figyelmen kívül hagyja az uniós jog

- alkalmazásának kötelezettségét. E körben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is kérték.
- [6] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [7] A Kúria a 2017. március 6-án kelt, a jogi képviselő részére 2017. március 17-én kézbesített 2. sorszámú végzésével kötelezte a jogi képviselőt a felülvizsgálati eljárásra szóló meghatalmazásának 8 napon belüli csatolására a felülvizsgálati kérelem elutasításának terhe mellett. A hiánypótlási felhívásban foglaltaknak csak az I. rendű felperes tett eleget, ezért a Kúria a II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 95. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával elutasította.
- [8] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozta, ezért a Kúria először azt vizsgálta, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikk (3) bekezdése alapján előterjesztési kötelezettsége fennáll-e. Az EUMSZ 267. cikk (2) bekezdése szerint ezen eljárás kezdeményezésére akkor kerülhet sor, ha az Európai Unió Bíróságától (a továbbiakban: EU Bíróság) a konkrét jogvita eldöntése szempontjából lényeges uniós jogszabály értelmezése szükséges. Nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott uniós rendelkezést az EU Bíróság már értelmezte, vagy az uniós jog helyes értelmezése annyira nyilvánvaló, hogy azzal kapcsolatban ésszerű kétség nem merül fel (283/81. sz. CILFIT-ügy, 21. pont). A Kúria ezen feltételek figyelembevételével vizsgálta az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét, illetve kötelezettségét, és úgy ítélte meg, hogy az I. rendű felperes által felvetett jogkérdések tekintetében - az adott kereseti kérelem mellett, az eljárás jelen szakaszában ismertté vált tények alapján - az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének feltételei nem állnak fenn, figyelemmel a később kifejtett indokokra is. Az I. rendű felperes erre irányuló kérelmét mindezek alapján a Pp. 155/A. § (2) bekezdése szerint elutasította.
- [9] A Kúria a jogerős végzést a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt nem találta jogszabálysértőnek.
- [10] Az I. rendű felperes elsődlegesen a jogerős határozat hatályon kívül helyezését, a kereseti kérelmének helyt adó határozat meghozatalát kérte. Felülvizsgálati kérelmében egyebek mellett azt állította, hogy a perben eljáró bíróságok a DH2. tv. 39. §-ban foglaltak alapján hozták meg döntésüket, kérte annak megállapítását, hogy e döntések ténylegesen a Pp. 130. § (1) bekezdés b) és f) pontján alapulnak. A Kúria rögzíti, jelen ügyben az eljáró bíróságok határozataikban kifejezetten a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontjára is hivatkozással hozták meg a határozataikat, így e körben az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelme értelmezhetetlen, ezért a kérelem ezen részével a Kúria a Pp. 272. § (2) bekezdésében írtakra tekintettel érdemben nem foglalkozhatott.
- [11] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében állította, hogy a másodfokú bíróság végzése jogszabálysértő, mert nem vizsgálta, hogy a per tárgyává tett szerződéses rendelkezések a Hpt. 210. § (3) bekezdésébe, a 213. § (1) bekezdés d) pontjába ütköznek. Ennek azonban a később kifejtettek tekintettel nincs jelentősége.
- [12] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében lényegében azért tartotta jogszabálysértőnek a jogerős végzést, mert - álláspontja szerint - a DH1. tv. és DH2. tv. alkalmazása a fogyasztói irányelv több rendelkezésébe, elsődlegesen a 6. és 7. cikkébe ütközik. A Kúriának ezen hivatkozásra tekintettel arról kellett döntenie, hogy a perben eljáró bíróságoknak a fogyasztói irányelv rendelkezéseit értelmezve egyrészt a kereset tárgyává tett szerződési rendelkezés, másrészt hivatalból a szerződés más rendelkezései tisztességtelenségét kellett-e vizsgálnia. A DH1. tv. 4. § (2) bekezdése a Kúria 2/2014. PJE határozatán alapul, amelynek indokolása az EU Bíróság C-26/13. sz. Kásler-ügyben hozott ítéletében kifejtett jogértelmezést vette át. A hivatkozott törvényi rendelkezés alapján az egyoldalú kamat-, költség-, díjemelést lehetővé tevő rendelkezések

tisztességtelenek, kivéve, ha a tisztességtelenség törvényi vélelmét a pénzügyi intézménynek egy speciális - az Alkotmánybíróság több ítéletében kvázi közérdekű pernek minősített - eljárás keretében sikerült megdöntenie. A törvény egyúttal kötelezte a pénzügyi intézményeket a tisztességtelenül felvett kamat, költség, díj visszafizetésére, vagyis az elszámolásra. Amennyiben a fogyasztó az elszámolás eredményét vitatta, lényegében három fórum - ezen belül két bírósági szint - állt a rendelkezésére jogai érvényesítésére.

- [13] A Kúria hangsúlyozza a kamat, költség, díj jogszabályba ütköző, illetve tisztességtelen módosításával kapcsolatos szerződéses rendelkezés soha nem az egész, hanem csak az adott feltétel érvénytelenségét eredményezi. A jelen per tárgyává tett szerződéses rendelkezés tisztességtelensége, így érvénytelensége már megállapítást nyert, így semmi indoka, értelme nincs ugyanezen szerződéses rendelkezés további érvénytelenségi okai vizsgálatának, tekintettel az azonos jogkövetkezményekre.
- [14] Az I. rendű felperes sérelmezte, hogy a DH2. tv. 37. § (1) bekezdése nem teszi lehetővé kizárólag az érvénytelenség megállapítására irányuló kereset előterjesztését. A Kúria utal arra, az I. rendű felperes által keresetlevelében megjelölt szerződéses rendelkezés tisztességtelensége folytán az alperesek az I. rendű felperessel elszámolni kötelesek. Erre tekintettel a konkrét jogvita eldöntése szempontjából nincs jelentősége annak a kérdésnek, hogy egyébként a DH2. tv. 37. § (1) bekezdése megfelel-e a fogyasztói irányelv rendelkezéseinek.
- [15] A Kúria megítélése szerint az EU Bíróságnak a fenti irányelvvel kapcsolatos - részben az I. rendű felperes által is hivatkozott - joggyakorlata alapján nem állapítható meg az a kötelezettség, hogy a tagállami bíróságoknak részleges érvénytelenség megállapítására irányuló perekben - erre irányuló kereseti kérelem hiányában - a fogyasztói szerződés egészét, minden egyes egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel esetleges tisztességtelenségét hivatalból kellene vizsgálniuk. Az EU Bíróság csak a kereseti kérelem alapjául szolgáló ÁSZF rendelkezések vonatkozásában állapított meg többlet eljárásjogi kötelezettséget a tagállami bíróságok számára (így többek között: C-488/11. sz., Asbeek Brusse ügyben hozott ítélet, 39. pont; C-470/12. sz., Pohotovost'ügyben hozott ítélet, 40. pont), de egyik ítéletében sem törte át a tagállami polgári eljárásjogok legfontosabb alapelvei szintű rendelkezését, a kérelemhez kötöttség elvét úgy, ahogy arra az I. rendű felperes hivatkozott.
- [16] A Kúria hangsúlyozza, a Fővárosi Ítéltábla az I. rendű felperes által hivatkozott határozata más kereseti kérelem és eltérő tényállás mellett született, az abban kifejtett jogi álláspont ezért ezen okból sem lehet a jelen felülvizsgálati kérelem elbírálása során irányadó.
- [17] A Kúria rögzíti, az I. rendű felperes először felülvizsgálati kérelmében állította, hogy a perbeli kölcsönszerződésnek több, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendelkezései is tisztességtelenek. A Kúria e körben hangsúlyozza, a felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslat, amelynek tárgya - az egységes és régóta kialakult joggyakorlat értelmében - nem lehet olyan jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, amelyre a felek nem hivatkoztak (BH2002. 447., BH2002. 283.). Az I. rendű felperes által támadott jogerős végzés nem az ügy érdemében hozott határozat, így az emiatt a felek közötti jogviszonyban - a kereseti kérelem vonatkozásában - ítélt dolgot nem eredményez.
- [18] Az I. rendű felperes alkotmányossági hivatkozásával összefüggésben a Kúria utal arra, hogy az Alkotmánybíróság a határozataiban nem találta alaptörvény-ellenesnek a DH1. tv.-t és a DH2. tv.-t sem. Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelme elbírálása körében nincs jelentősége annak, hogy ezen AB határozatokban kifejtettekkel az I. rendű felperes nem értett egyet.
- [19] A Kúria mindezekre figyelemmel az ítéltábla végzését a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [20] A felülvizsgálati eljárásban az alpereseknek megtérítést igénylő igazolt költsége nem merült fel, ezért erről a Kúriának határoznia sem kellett. A felülvizsgálati eljárás a DH2. tv. 40. § (3) bekezdés

megfelelő alkalmazásával illetékmentes.

- [21] A Kúria a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el. A végzés ellen a felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István s.k. előadó bíró, Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelül: